

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1933 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kapitalökning för spannmålslagerhusfonden m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 24 februari 1933 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 177 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt förslag i avseende å villkoren och bestämmelserna för lån från spannmålslagerhusfonden och spannmålskreditfonden;

2) såsom kapitalökning för spannmålslagerhusfonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, därav 850,000 kronor att utgå av lånemedel;

3) såsom kapitalökning för spannmålskreditfonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till berörda statsrådsprotokoll.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen före avlåtande av proposition nr 177 väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:144 av herr *Johansson, Johan Bernhard, m. fl.*, likalydande med II:273 av herr *Persson i Falla m. fl.*, vari hemställtts,

1) att riksdagen måtte anvisa medel till byggande av statliga lagerhus i den omfattning, som statens spannmålsnämud i en till Kungl. Maj:t ingiven framställning förordat,

2) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte förorda dels sådan ändring i bestämmelserna för lån ur spannmålslagerhusfonden, att lån ur densamma kan beviljas jordbrukarnas centralföreningar och andra jordbrukarföreningar till 85 procent av anläggningskostnaderna;

dels att föreningar, vilka med anlitande av lån från spannmålslagerhus-

fonden uppföra nya lagerhus, skola kunna erhålla tillskott av statsmedel till 15 procent av anläggningskostnaderna att avskrivas å lånet;

dels ock sådana ändringar i bestämmelserna för lån ur spannmålskreditfonden, att jordbrukets centralföreningar och andra därmed likställda jordbruksföreningar för avsättning av brödspannmål må kunna erhålla lån ur spannmålskreditfonden, på sätt statens spannmålsnämnd anført, ävensom att räntesatsen för lån ur fonden fastställes till gällande diskon- to för riksbankens 3-månadersväxlar, dock högst 5 procent.

Härjämte har utskottet i detta sammanhang förehaft följande med an- ledning av proposition nr 177 väckta, till utskottet hänvisade motioner nämligen

A) I: 280 av herr *Pettersson, David*, och friherre *Lagerfelt*, likalydande med II:457 av herrar *Westerdahl* och *Hagman*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta att på sätt i motionerna anförts anvisa erforderliga medel för uppförandet genom statens försorg av spannmålslagerhus efter i huvudsak de av spannmålsnämnden och statens lagerhus- och fryshus- styrelse angivna grunder; samt

B) I: 281 av herr *Pettersson, David*, och friherre *Lagerfelt*, likalydande med II:458 av herr *Skoglund m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte såsom kapitalökning för spannmålskreditfonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Kungl. Maj:ts förevarande proposition bygger på en av statens spannmålsnämnd gjord framställning med förslag till vidtagande av vissa åtgärder i syfte att bereda ytterligare lagringsmöjligheter för spannmål med mera. Propositionen innefattar förslag om vissa ändringar i gällande villkor och bestämmelser för lån från spannmålslagerhusfonden och spannmålskreditfonden.

Utskottet upptager propositionen till behandling under två särskilda avdelningar, nämligen 1:o) *Spannmålslagerhusfonden m. m.* och 2:o) *Spannmålskreditfonden* samt behandlar därvid under respektive avdelningar dit hörande motioner.

1:o.

Spannmålslagerhusfonden m. m.

Kungl. Maj:ts har föreslagit riksdagen 1) godkänna av departements- chefen tillstyrkta förslag i avseende å villkoren och bestämmelserna för lån från spannmålslagerhusfonden och spannmålskreditfonden; 2) såsom kapitalökning för spannmålslagerhusfonden anvisa för budgetåret 1933/

1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, därav 850,000 kronor att utgå av låne-medel.

Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från spannmåls-lagerhusfonden äro meddelade i kungörelsen den 12 september 1930 (nr 342) med däri genom kungörelse den 14 juli 1932 (nr 364) gjorda ändringar samt innebära i huvudsak följande.

Enligt 1 § 1 mom. kungörelsen må för uppförande, inrättande eller inköp av uppsamlings- eller centrallagerhus för spannmål eller magasin för torkning av spannmål ävensom för ombyggnad av dylikt lagerhus eller magasin lån kunna beviljas ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, som antagit stadgar av visst föreskrivet innehåll. Stadgarna skola innehålla, bland annat, att endast jordbrukare må vinna medlemskap i föreningen, att medlemskap står öppet för envar jordbrukare inom det lokala området för föreningens verksamhet, vilken fullgör de skyldigheter, som enligt stadgarna eller beslut å föreningsstämma åligga medlem, samt att uppsägning av medlemskap ej må äga rum förrän efter fem år från inträde. Är enligt föreningens stadgar dess styrelse berättigad att för särskilt fall medgiva undantag från i stadgarna upptagen bestämmelse angående uppsägning av medlemskap av nyss nämnt innehåll, skall emellertid den omständigheten icke utgöra hinder för beviljande av lån åt föreningen. I 1 § 3 mom. stadgas, att lån må, där Kungl. Maj:t med hänsyn till omständigheterna finner så påkallat, undantagsvis kunna beviljas jämväl ekonomisk förening med begränsad personlig ansvarighet eller ekonomisk förening, vars stadgar eljest icke överensstämna med de härom i paragrafen givna föreskrifterna.

I kungörelsens 2 § 1 mom. första stycket stadgas, att förening, som enligt föreskrift i stadgarna äger uppköpa spannmål allenast av medlemmar i föreningen och för inköpt spannmål skall erlägga betalning sålunda, att vid leveranstillfället betalas allenast viss andel av det marknadspris, som gällt vid tiden för köpets avslutande, medan slutlikvid sker vid utgången av löpande konsumtionsår och göres beroende av det genomsnittspris, som ernåtts vid föreningens samtliga försäljningar av vete och råg under konsumtionsåret, må för uppförande, inrättande, inköp eller ombyggnad av lagerhus eller av magasin för torkning av spannmål kunna erhålla lån till belopp, motsvarande högst 85 procent av den beräknade kostnaden för de med lånet avsedda åtgärderna, kostnad för tomt ej inräknad, under förutsättning dock att minst 15 procent av förstnämnda kostnad visas vara genom tillskott av föreningens medlemmar till föreningen kontant inbetalade.

I nyssnämnda moments andra stycke föreskrives, att förening, som äger uppköpa spannmål jämväl av andra än föreningens medlemmar eller erlägga betalning för inköpt spannmål efter annan grund än förut angivits, må för nyss nämnda ändamål kunna erhålla lån intill högst 60 procent av den beräknade kostnaden för de med lånet avsedda åtgärderna, kostnad för tomt ej inräknad. I fall, som här avses, må, där lån beviljas, föreskrift meddelas, att återstoden av kostnaden skall helt eller delvis av föreningens medlemmar eller annorledes till föreningen kontant inbetalas.

I meranämnda moments tredje stycke stadgas, att utan hinder av nyss berörda bestämmelser ma. om särskilda skäl finnas därtill föranleda, för-

ening, som äger uppköpa spannmål jämväl av andra än föreningens medlemmar, kunna erhålla lån upp till 85 procent av kostnaderna för de med lånet avsedda åtgärderna, kostnad för tomt ej inräknad, därest förutsättningarna för lån till angivna procent eljest äro för handen.

3 § stadgar, att ränta å lån för uppförande, inrättande, inköp eller ombyggnad av lagerhus eller av magasin för torkning av spannmål utgår först från och med fjärde året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats, samt beräknas efter 4¹/₂ procent om året. Lånet amorteras från och med sjunde året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats. Amorteringen jämte ränta å oguldet lånebelopp utgöras genom en annuitet av tillhoppa 7 procent å lånets ursprungliga belopp.

Rörande den huvudsakliga innebörden av *Kungl. Maj:ts förslag* må anföras följande:

På sätt framgår av den ovan lämnade redogörelsen för gällande villkor och bestämmelser beträffande lån från spannmålslagerhusfonden innefatta dessa bland annat att ekonomisk förening, som erlägger full betalning för inköpt spannmål redan vid leveranstillfället, icke har — till skillnad från sådan förening, som enligt sina stadgar vid leveranstillfället skall erlägga endast viss del av marknadspriset å inköpt spannmål, medan återstoden betalas vid utgången av konsumtionsåret och göres beroende av det genomsnittspris, som ernåtts vid föreningens samtliga försäljningar av vete och råg under konsumtionsåret — rätt att erhålla större lån än motsvarande 60 procent av anläggningskostnaden.

Förslaget avser öppnande av möjlighet att erhålla lån från ifrågavarande fond intill 85 procent av anläggningskostnaden jämväl för förening, som erlägger full betalning för inköpt spannmål redan vid leveranstillfället i fall då skäl därtill är och efter i varje särskilt fall av *Kungl. Maj:t* företagen prövning. Som regel skulle därvid fordras ett uppfyllande av den för erhållande av lån intill 85 procent av anläggningskostnaden nu gällande allmänna förutsättningen, att minst 15 procent av samma kostnad visas vara genom tillskott av föreningens medlemmar till föreningen kontant inbetalade. Emellertid skulle det vara *Kungl. Maj:t* obetaget att, där särskilda skäl därtill föranleda, medgiva undantag från sist berörda föreskrift.

Vidare innefattar *Kungl. Maj:ts förslag* att statsbidrag utan återbetalningsskyldighet må kunna intill 15 procent av den beräknade anläggningskostnaden utgå till förening, som före viss av *Kungl. Maj:t* bestämd dag med tillhjälp av här avsett lån nyuppför spannmålslagerhus. Lån och bidrag skulle sammanlagt icke få uppgå till mer än som motsvarade 85 procent av sagda kostnad. På *Kungl. Maj:t* har ansetts böra ankomma att bestämma, huruvida några särskilda villkor borde förenas med rätten att uppbära bidraget. De för ifrågavarande bidrag erforderliga medlen äro enligt förslaget avsedda att utgå ur det belopp av sammanlagt 1,000,000 kronor, som vid anvisandet å tilläggsstat för budgetåret 1932/1933 av an-

slag till bekämpande av arbetslösheten, ställts till Kungl. Maj:ts förfogande för att efter prövning av Kungl. Maj:t användas till främjande av företagsverksamhet, varigenom i största möjliga utsträckning ökade arbetstillfällena må kunna beredas, eller av det motsvarande belopp, som för budgetåret 1933/1934 kunde komma att ställas till Kungl. Maj:ts omedelbara förfogande.

Vad angår frågan om kapitalökning för spannmålslagerhusfonden förfogar enligt statsrådsprotokollet fonden för närvarande över en för ny utlåning disponibel behållning av allenast i runt tal 570,000 kronor. Därvid har ej hänsyn tagits till inneliggande ansökningar om ungefär 200,000 kronor. Genom de framlagda förslagen om höjning av lånebeloppet till 85 procent samt utlämnande i vissa fall av bidrag utan återbetalningsskyldighet har departementschefen räknat med att efterfrågan å lån komma att avsevärt ökas. På grund härav och i ändamål att genom medverkan av lantmännens föreningar få nya lagerhus till stånd har ansetts påkallat tillföra fonden kapitalförstärkning. Det för nästa budgetår sålunda ifrågakommande kapitalökningsanslaget har departementschefen ansett böra bestämmas till 1,000,000 kronor, och av detta belopp syntes 150,000 kronor böra täckas av andra statsinkomster än lånemedel. I årets statsverksproposition har något anslag för ändamålet icke beräknats. Täckning för den del av anslaget, som skall bestridas av andra statsinkomster än lånemedel, är avsedd att beredas sålunda, att ett mot ifrågavarande anslagsdel svarande kapitalbelopp tages i anspråk av norrländska nyodlingsfonden, såsom icke vidare erforderligt för utlåningen från denna fond, och tillföres den i riksstatsförslaget för budgetåret 1933/1934 uppförda titeln för i anspråk tagna kapitaltillgångar av statens produktiva fonder.

Motionerna I: 144 och II: 273 samt I: 280 och II: 457 upptaga — de två förstnämnda förutom vissa med propositionen i huvudsak sammanfallande ändringar i gällande villkor och bestämmelser för lån ur spannmålslagerhusfonden — ett i statens spannmålsnämnds förberörda skrivelse framlagt förslag i fråga om uppförande genom statens försorg av sju nya spannmålslagerhus, vilka enligt en av statens lagerhusstyrelse verkställd närmare utredning vart och ett beräknades betinga en kostnad av i runt tal 450,000 kronor.

Enligt utskottets mening är det av stor betydelse såväl för spannmålens avsättning som för erhållande av god skötsel av varan, att tillgång finnes till inom landet lämpligt belägna spannmålslagerhus. Såsom departementschefen erinrat har ock staten i sådant syfte lämnat sin medverkan — förutom genom att själv uppföra sådana byggnader — medelst inrättande av statens spannmålslagerhusfond. Utskottet är ock av den uppfattningen, att rådande förhållanden påkalla att något ytterligare stöd

Utskottet.

från statsmakternas sida beredes för att underlätta tillkomsten av erforderliga lagringslokaler. Härvidlag kan utskottet i likhet med departementschefen och flertalet av dem, som yttrat sig i ärendet, icke förorda uppförande för statens egen räkning av nya spannmålslagerhus. Den erfarenhet, som vunnits under den tid staten drivit egen lagerhusrörelse, synes nämligen tala mot en sådan åtgärd. Utskottet finner sig sålunda icke böra förorda det i dylikt syfte motionsvis framförda förslaget. En lämpligare väg för vinnande av ifrågavarande syfte torde såsom Kungl. Maj:ts förslag innebära, att på området verksamma sammanslutningar bland jordbrukarna själva i större utsträckning än för närvarande kan ske beredas möjlighet till erhållande av för lagerhusbyggnaders uppförande erforderligt kapital. Detta skulle enligt propositionen ske dels genom ovan återgivna ändringar i gällande villkor och bestämmelser för lån från spannmålslagerhusfonden, dels därigenom att ifrågakommande föreningar skulle jämte lån från spannmålslagerhusfonden kunna från det ovanberörda till Kungl. Maj:ts förfogande för särskilt ändamål ställda beloppet av arbetslöshetsanslaget tilldelas statsbidrag utan återbetalningskyldighet intill 15 procent av anläggningskostnaden. Till vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit anser sig utskottet böra skänka sin anslutning. Med avseende på det tilltänkta direkta statsbidraget synes det emellertid utskottet icke böra vara utslutet för Kungl. Maj:t att, därest särskilda förhållanden skulle efter ingående prövning befinnas böra därtill föranleda, medgiva någon förhöjning i nämnda bidrag. Anledning synes utskottet föreligga för antagandet att genom vad sålunda tillstyrkts det ökade behovet av lagringsutrymmen skall bliva tillfredsställande tillgodosatt. Utskottets förslag innefattar jämväl ett tillmötesgående av vad i motionerna I: 144 och II: 273 i nu förevarande avseende föreslagits.

Vad angår storleken av det kapitalökningsbelopp, som bör tillföras spannmålslagerhusfonden för att kunna möta efter genomförande av de tillstyrkta förslagen väntade ökade krav från fonden, biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

A) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition

1) godkänna av departementschefen tillstyrkta förslag i avseende å villkoren och bestämmelserna för lån från spannmålslagerhusfonden;

2) såsom kapitalökning för spannmålslagerhusfonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor;

B) att motionerna I: 144 och II: 273, i vad de röra statens spannmålslagerhusfond, må, i den mån de icke

kunna anses besvarade genom vad utskottet hemställt under punkt A), icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

C) att motionerna I:144 och II:273, i vad de röra anslag för uppförande genom statens försorg av spannmålslagerhus, ävensom motionerna I:280 och II:457 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning tillstyrkta medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

2:o.

Spannmålskreditfonden.

Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen

1) godkänna av departementschefen tillstyrkta förslag i avseende å villkoren och bestämmelserna för lån från spannmålskreditfonden;

2) såsom kapitalökning för spannmålskreditfonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från spannmålskreditfonden äro meddelade i kungörelse den 12 september 1930 (nr 343) med däri genom kungörelse den 14 juli 1932 (nr 365) gjorda ändringar samt innebära, bland annat, följande.

Enligt 1 § i kungörelsen må för underlättande av inköp av vete eller råg, som för förvaring i avvaktan å lämpligt försäljningstillfälle uppläggas i lagerhus eller annan lagerlokal, lån från spannmålskreditfonden kunna beviljas ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, i vars stadgar finnas intagna i allt väsentligt samma bestämmelser, som föreskrivits beträffande ekonomiska föreningar utan personlig ansvarighet, vilka önska erhålla lån från spannmålslagerhusfonden. Där Kungl. Maj:t för särskilt fall så medgiver, må lån från spannmålskreditfonden kunna beviljas jämväl ekonomisk förening med begränsad personlig ansvarighet eller ekonomisk förening, vars stadgar eljest icke överensstämman med de härom givna föreskrifterna.

Lån från spannmålskreditfonden beviljas av riksbanken och meddelas i form av kassakreditiv på viss tid, högst ett år (2 §).

I 3 § första stycket stadgas, att, om lån beviljats förening, vilken enligt föreskrift i stadgarna äger uppköpa spannmål allenast av medlemmar i föreningen och för inköpt spannmål skall erlægga betalning sålunda, att vid leveranstillfället betalas allenast viss andel av det marknadspris, som gällt vid tiden för köpets avslutande, medan slutlikvid sker vid utgången av löpande konsumtionsår och göres beroende av det genomsnittspris, som ernåtts vid föreningens samtliga försäljningar av vete och råg under konsumtionsåret, ej må av lånet vid någon tidpunkt utestå högre belopp än som motsvarar $\frac{8}{10}$ av det för samma tid bestämda värdet av i lagerhus

eller annan lagerlokal, vilken innehaves eller står under betryggande kontroll av låntagaren, upplagd spannmål, varöver låntagaren äger förfoga.

Enligt 3 § andra stycket skall till säkerhet för lån till förening, som äger uppköpa spannmål jämväl av andra än föreningens medlemmar eller erlägga betalning för inköpt spannmål efter annan grund än nyss angivits, låntagaren upplåta panträtt i spannmål till så högt värde, att beloppet av föreningens hos riksbanken utestående lån icke vid någon tidpunkt överstiger $\frac{8}{10}$ av värdet av den spannmål, som pantförskrivits såsom säkerhet för lånet.

I tredje stycket av samma paragraf stadgas, att vid bestämmande av det värde å spannmål, som i första och andra styckena avses, skall, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, lända till efterrättelse av riksbanken senast fastställda pris å de slag av spannmål, som låneverksamheten omfattar. Fastställande av nu nämnda pris bör ske för viss period i enlighet med vid periodens början gällande marknadsnotering.

Å utestående lån beräknas ränta efter 5 procent om året. Särskild kreditivavgift utgår ej (4 §).

Rörande den huvudsakliga innebörden av Kungl. Maj:ts förslag må anföras följande:

Såsom framgår av ovanstående är beträffande lån från spannmålskreditfonden stadgat bland annat att ekonomisk förening, som äger uppköpa spannmål jämväl av andra än föreningens medlemmar eller erlägga full betalning för inköpt spannmål redan vid leveranstillfället skall — till skillnad från sådan förening, som enligt sina stadgar vid leveranstillfället skall erlägga endast viss del av marknadspriset å inköpt spannmål, medan återstoden betalas vid utgången av konsumtionsåret och göres beroende av det genomsnittspris, som ernåtts vid föreningens samtliga försäljningar av vete och råg under konsumtionsåret — till säkerhet för lån ur sagda fond upplåta panträtt i spannmål. Kungl. Maj:ts förslag avser en tillfällig eftergift beträffande denna fordran på pantsäkerhet. Departementschefen har i fråga härom anfört att, då dessa föreningar själva disponerade de lagerlokaler, vari spannmålen vore upplagd, någon panträtt i spannmålen icke kunde upplåtas med mindre särskilt organ tillskapades såsom pantvårdare, vilket emellertid mötte ganska stora praktiska svårigheter. Så länge inlösningsgaranti för spannmål till fastställda priser bestode, syntes departementschefen någon större risk för en eftergift icke föreligga. Propositionen innefattar sålunda, att riksdagen skulle bemyndiga Kungl. Maj:t att för tiden intill den 1 september 1934, då skäl därtill äro och efter i varje fall av Kungl. Maj:t företagen prövning, lämna medgivande därtill, att jämväl förening, som äger uppköpa spannmål av andra än föreningens medlemmar eller erlägga full betalning för inköpt spannmål redan vid leveranstillfället, må erhålla lån från spannmålskreditfonden enligt bestämmelserna i första stycket av 3 § i gällande villkor för lån från denna fond.

Beträffande räntan å lån från spannmålskreditfonden innebär Kungl. Maj:ts förslag — med utgångspunkt från att denna bör fastställas efter en

fast räntesats, för närvarande bestämd till 5 procent — att räntefoten för lån, som under visst konsumtionsår beviljas från fonden, fastställes med hänsyn till statens egen upplåningsränta, i enlighet med vilken princip räntan å nya lån från fonden ansetts kunna nedsättas till 4,5 procent. På grund härav föreslås ändring av 4 § i gällande villkor och bestämmelser för lån från spannmålskreditfonden av innebörd, att å lån, som från fonden utlämnas för tiden efter den 31 augusti 1933, skall beräknas ränta efter en fast räntefot, som för vart konsumtionsår bestämmes av fullmäktige i riksbanken med hänsyn tagen till kostnaderna för statens upplåning.

Med hänsyn till en beräknad ökad utlåning från ifrågavarande fond under nästa budgetår innefattar Kungl. Maj:ts förslag därjämte anvisande såsom kapitalökning till fonden för samma tid av ett anslag av 500,000 kronor att i sin helhet utgå av lånemedel.

I *motionerna* I: 144 och II: 273, vilka väckts före propositionens avlämnande till riksdagen, ifrågasätts vissa ändringar i gällande villkor och bestämmelser från lån från spannmålskreditfonden, vilka ändringar utom beträffande räntan i huvudsak sammanfalla med Kungl. Maj:ts förslag. *Motionerna* I: 281 och II: 458 avse anvisande av ett till 1,000,000 förhöjt kapitalökningsanslag till ifrågavarande fond.

Några mera vägande betänkligheter synes utskottet icke böra möta mot Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser att möjliggöra en tillfällig eftergift i vissa fall beträffande fordran på pantsäkerhet, alldenstund det äskade bemyndigandet i sådant avseende endast avser, att Kungl. Maj:t skall kunna, då skäl därtill äro och efter i varje särskilt fall företagen prövning, medgiva sådan eftergift. Med hänsyn härtill och då bemyndigandet har avseende allenast å tiden intill den 1 september 1934, anser sig utskottet böra förorda Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Härigenom torde även tillgodoses syftet med de i *motionerna* I: 144 och II: 273 föreslagna ändringarna i gällande villkor och bestämmelser om lån ur ifrågavarande fond i vad dessa icke avse räntan.

Utskottet.

Beträffande räntan å lån från spannmålskreditfonden må erinras, att fjolårets riksdag, i enlighet med av Kungl. Maj:t efter framställningar från jordbrukarhåll framlagt förslag, uttalade sig för övergång till en fast räntesats, vilken tillsvidare bestämdes till 5 procent. I *motionerna* I: 144 och II: 273 föreslås sådan ändring i förevarande avseende, att räntan å utestående lån skulle beräknas efter gällande räntesats för 3-månadersväxlar, dock efter högst 5 procent. För egen del anser utskottet i likhet med departementschefen och riksgäldsfullmäktige tillräckliga skäl ej föreligga för ett frångående av en fast räntesats och anser tillika med hänsyn till de kortfristiga lån, varom här i allmänhet är fråga, lämpligt, att, såsom Kungl. Maj:ts förslag innebär, räntefoten för lån, som under visst konsumtionsår beviljas från fonden, fastställes med hänsyn till sta-

tens egen upplåningsränta. Utskottet kan sålunda icke biträda motionerna I: 144 och II: 273 i nu förevarande del.

Vad slutligen angår det kapitalökningsbelopp, som bör tillföras fonden för nästa budgetår, innefattar Kungl. Maj:ts förslag anvisande av ett anslag av 500,000 kronor, under det att i motionerna I: 281 och II: 458 föreslås ett belopp av 1,000,000 kronor. Då det enligt utskottets mening är av stor vikt att fonden har tillgång till så stort kapital att därmed kan tillgodoses uppkommande lånebehov men med hänsyn till vad i motionerna anförts ovisshet kan råda om tillräckligheten av det i propositionen äskade anslaget, har utskottet ansett försiktigheten bjuda att bestämma kapitalökningsanslaget till 1,000,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och motionerna I: 281 och II: 458,

a) godkänna av departementschefen tillstyrkta förslag i avseende å villkoren och bestämmelserna för lån från spannmålskreditfonden;

b) såsom kapitalökning för spannmålskreditfonden anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

B) att motionerna I: 144 och II: 273, i vad de röra statens spannmålskreditfond, må, i den mån de ej kunna anses besvarade genom vad utskottet hemställt under punkten A), icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning tillstyrkta medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Stockholm den 5 maj 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *N. August Nilsson, Carl E. Eriksson, Gabrielsson, Granath, Tjällgren, J. Fritiof Gustafson, Lindmark* och *Elof B. Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Uddenberg, Olsson* i Rödningsberg, *Pehrsson* i Bramstorp, *Danielsson, Hagman* och *Andersson* i Surhammar.